

KS. PAWEŁ PODESZWA*

POZNAŃ

D. Kotecki, *Con Gesù nella barca (Mc 4,35–41; 6,45–52; 8,13–21). Contributo allo studio del discepolato nel Vangelo di Marco*, Toruń 2015, ss. 334

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2016.039>

Najstarsza i jednocześnie najkrótsza Ewangelia według św. Marka jest przedmiotem wielu badań, zwłaszcza od połowy XIX wieku. Zainteresowanie tekstem Markowym wzrosło wraz z akceptacją przez wielu biblistów teorii dwóch źródeł, która zakłada pierwszeństwo chronologiczne drugiej Ewangelii kanonicznej oraz wykorzystanie jej tekstu przez Mateusza i Łukasza. Współcześni badacze Ewangelii według św. Marka coraz częściej zwracają także uwagę, że mimo iż mamy do czynienia z najstarszą Ewangelią, posiada ona bogate przesłanie teologiczne, a jednym z jej fundamentalnych motywów literackich i teologicznych zarazem jest temat formacji uczniów przez Jezusa, która jednocześnie powinna stać się modelem wszelkiej formacji chrześcijańskiej. W nurt tych badań wpisuje się opublikowana książka ks. Dariusza Koteckiego, która otwiera nową

* Ks. Paweł Podeszwa, kapłan Archidiecezji Gnieźnieńskiej, dr hab. nauk teologicznych, zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Nauk Biblijnych Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Należy do Stowarzyszenia Biblistów Polskich, do Associazione Ex Alunni/e del Pontificio Istituto Biblico w Rzymie oraz pełni funkcję moderatora Działa Biblijnego im. Jana Pawła II w Archidiecezji Gnieźnieńskiej (podpaw@amu.edu.pl).

serię wydawniczą Wydziału Teologicznego UMK w Toruniu, zatytułowaną „Biblica et Patristica Thoruniensia. Series Monographiae”.

Temat publikacji jest bardzo jasno sprecyzowany. Przedmiotem badań egzegetycznych i teologicznych są trzy opowiadania Markowe o uczniach, którzy znajdują się z Jezusem w łodzi: podczas uciszenia burzy (4,35–41); chodzenia po wodzie (6,45–52) oraz ostrzeżenia przed kwasem faryzeuszów i Heroda (8,13–21). Autor wyjaśnia go we wstępie, gdzie obok wyraźnie zapowiedzianego obszaru badań stawia kilka zasadniczych pytań o specyfikę formacji uczniów, które stają się punktem wyjścia do naukowych dociekań. Wstęp zawiera także wszystkie inne niezbędne elementy, jak omówienie *status quaestionis* (opracowania Meye'a, Kocha, Kelbera, Besta, Fowlera, Heila, Södinga, Melbourn a oraz Kingsbury'ego), zasygnalizowanie obranej i konsekwentnie później stosowanej w analizie tekstów metody synchronicznej, a także zwięzły opis poszczególnych części pracy.

Zaproponowana struktura książki jest bardzo przejrzysta i spójna. Składa się z sześciu rozdziałów. Autor rozpoczyna od ogólnego wprowadzenia, które ma na celu omówienie trzech perykop Markowych (4,35–41; 6,45–52; 8,13–21), ze zwróceniem szczególnej uwagi na fenomeny językowe, analogie motywów, zawartych treści oraz kontekstów, które są wspólne dla tych opowiadań, co w rezultacie pozwala na ich analizę jako jednej całości literackiej. W pierwszym rozdziale odnajdziemy także porównanie synoptyczne, które ma na celu wydobyć specyfikę Markowej oraz odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu pozostali ewangeliciści – Mateusz i Łukasz – zachowują tę osobliwość literacką i teologiczną Marka, relacjonując te same wydarzenia. Przeprowadzone wstępne analizy pozwalają na słuszny wniosek, że łódź staje się szczególnym miejscem formacji uczniów przez Jezusa, a trzy wydarzenia opowiedziane w redakcji Markowej odgrywają fundamentalną rolę w tym procesie formacyjnym.

Kolejne trzy rozdziały to analiza poszczególnych perykop. Schemat ich jest logiczny i bardzo konsekwentny. Każdorazowo Autor rozpoczyna od ustalenia struktury omawianego tekstu w oparciu o elementy literackie, następnie proponuje bardzo szczegółową analizę perykop, stosując konsekwentnie metodę synchroniczną. Poszczególne słowa, wyrażenia i motywy są analizowane najpierw w obrębie samej perykopy, a następnie porównywane z innymi tekstami Markowymi, w których występują. Czasami Autor słusznie odwołuje się także do tekstów synoptycznych, aby

wydobyć specyfikę materiału Markowego. Ponieważ przedmiotem badań jest proces formacji uczniów przez Jezusa, Autor interesuje się zwłaszcza bohaterami perykop, charakteryzując ich zachowania, wzajemne relacje i odniesienia, gdyż to wszystko ma wpływ na tożsamość uczniów Jezusa, a tym samym stanowi ważny element ich formacji. Trzeci paragraf każdorazowo zawiera omówienie kontekstów poszczególnych perykop, co daje możliwość odkrycia roli poszczególnego tekstu w najbliższym kontekście narracyjnym. Ostatnie zaś paragrafy poszczególnych rozdziałów zbierają syntetycznie wyniki przeprowadzonych badań.

Przedostatni rozdział rozszerza perspektywę badawczą i analizuje miejsce i funkcję omawianych perykop w całej Ewangelii Markowej. Jak zaznacza sam Autor, w tej części pracy posługuje się analizą dynamiki narracji. Rozpoczyna od ustalenia i krótkiej charakterystyki poszczególnych części struktury Drugiej Ewangelii, aby ukazać, że trzy omawiane wydarzenia odgrywają fundamentalną rolę w rozpoznaniu przez uczniów tożsamości Jezusa jako Mesjasza Izraela i przygotowują jej wyznanie przez Piotra pod Cezareą Filipową (8,29). Autor dochodzi do wniosku, że specyfika tej formacji uczniów wyraża się także w tym, iż nie została ona powtórzona w sposób bezpośredni w żadnym innym miejscu Ewangelii. A zatem potwierdza to wymownie, że formacja uczniów, która ma za zadanie umożliwić rozpoznanie tożsamości Jezusa jako Mesjasza, odpowiada ich formacji w barce.

Ostatni rozdział jeszcze bardziej rozszerza zakres badawczy, gdyż Autor omawia w nim istotne etapy formacji uczniów, które są obecne w Ewangelii według św. Marka, oraz ich wzajemne powiązania i relacje, aby uwypuklić rolę, jaka zostaje przypisana formacji uczniów znajdujących się z Jezusem w łodzi. W syntetyczny sposób Autor proponuje czytelnikowi refleksję nad konsekwencjami formacji uczniów, o której mowa w analizowanych perykopach, dla bycia uczniem Jezusa: bliskość z Jezusem i naśladowanie Go, rozpoznawanie Jego mesjańskiej i boskiej tożsamości, gotowość do wyznawania (świadczenia) i misji głoszenia Ewangelii. Na szczególne uznanie zasługuje fakt, że poszczególne etapy formacji nie tylko zostały omówione i krótko scharakteryzowane, ale Autor ukazał ich wzajemne powiązania oraz zwrócił uwagę na konieczność logicznego następstwa poszczególnych etapów w formacji dojrzałego ucznia Jezusa.

Całość rozprawy zwieńczona została zakończeniem, wykazem skrótów, bibliografią, streszczeniem w języku polskim oraz spisem treści. Na uwagę zasługuje zwłaszcza bardzo bogata bibliografia cytowana w recenzowanej pracy, co świadczy o erudycji piszącego oraz doskonałym wykorzystaniu, obejmującym krytyczne podejście, dostępnej światowej literatury. W bibliografii autor zamieścił także dodatek z wybraną literaturą na temat „bycia uczniem” w Ewangelii Marka, która ukazała się po 1999 roku. Zebrana bibliografia jest wymownym dowodem, że temat ten cieszy się nadal zainteresowaniem biblistów.

Uważam, że książka ks. Koteckiego jest wymownym świadectwem bardzo poprawnego i dojrzałego warsztatu egzegetyczno-teologicznego, konsekwencji metodologicznej oraz umiejętności jasnego prowadzenia myśli, formułowania wniosków oraz trafnej syntezy. Pod względem językowym jest poprawna, co zawdzięcza także fachowej korekcie w Rzymie.

Jestem przekonany, że publikacja nie tylko wzbogaci osobisty dorobek naukowy Autora, ale stanie się także ważnym przyczynkiem do głębszej refleksji nad formacją uczniów Jezusa, co stanowi przecież jeden z głównych tematów Ewangelii według św. Marka.